

Leto XVIII.

Uredništvo in uprava se nahajata v Kranju št. 173.
Telefon št. 73.
Naročnina do konca leta 35 D, polletno 20 D, četrtletno 10 D.
Izhaja vsako soboto

Gorenjec

Štev. 3.

Dopise sprejema uredništvo do torika zvečer. Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Za odgovor priložite znamko
Govorilne ure uredništva ob ponedeljkih od 10. do 11. ure dopoldne.

Tednik za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Brezposelnost v Kranju

Na merodajnih mestih v Kranju se je že neštokrat povdarjalo, da Kranj ne pozna brezposelnih in da vlada radi industrializacije splošno blagostanje. Revščina izginja in vsepovsod vlada ugodna gospodarska konjunktura. S to trditvijo trdijo nadalje, da v Kranju ni brezposelnosti in da vsak, kdor le hoče delati, dobi dovolj dela in jela. Vendar to ni tako. Poznamo mlade izobražence, kvalificirane delavce ter navadne delavce, kateri bi radi delali, pa ne morejo dobiti dela. Kaj je temu vzrok? Le na dve stvari bi opozorili. Prvič je vzrok dvojno zaslužkarstvo. Poznamo podjetje, kjer so v pisarni zaposleni upokojeni državni nastavljenici, kateri imajo lepo pokojnino, s katero bi lahko živeli. Saj nismo principiarno proti temu, da si noben vpokojenec ne bi smel poiskati službe, a glede na dejstvo, da je mnogo mladih delovnih moči nezaposlenih, ki imajo veselje in voljo za delo, se nam to ne zdi prav. Kam bodo vendar šli mladi ljudje, saj morajo vendar tudi oni živeti, nikakor ne gre, da bi starši, kateri so jih študirali in imeli z njimi že toliko skrbi, še dalje delali in garali za nje! Na mestu bi bilo, da bi službo po pisarnah prevzeli mlajši ljudje in bi se dvojni zaslužkarji umaknili s takih mest. Marsikak mlad človek bi se navadil resnega dela in bi se ne udajal postopanju in brezdelju. Seveda s tem nasvetom nekateri ne bodo

zadovoljni, a dejstvo je, da takšen sistem ni pravilen.

Drugo dejstvo, ki pospešuje brezposelnost v Kranju, je pa velika množica inozemskih delavcev, v mislih imamo pred vsem kvalificirane delavce po tovarnah. Kaj vraga, ali ni naš človek dovolj inteligenten, da bi se priučil tudi kompliciranemu delu? Ali je res samo tujec zmožen? No, ne bodimo smešni in ne ponižujmo svojega lastnega naroda! Saj nimamo nič proti tujcem, a vendar smemo po vseh božjih in človeških postavah zahtevati to, da bodo po tovarnah na naši zemlji zaposleni v prvi vrsti naši delavci. V Kranju je pred leti obstojala puškarska šola, kjer so se fantje med drugim izobraževali tudi za graverje. Ko so po 4 letih absolvirali šolo, niso dobili službe v Kranju. Iti so morali in še gredo daleč po svetu. A znano nam je, da so v nekaterih kranjskih tovarnah rabili mnogo graverjev, službe pa niso dobili naši graverji, pač pa tuji. Naše so odklanjali, češ, saj s slovenskimi graverji ni nič. Dokler naših ljudi ne zaposle, je greh, če se sprejemajo tuje moči. Ali je res naš človek samo za kramp in lopato rojen? Kje je vendar kakšna instanca, ki bi imela voljo in moč v tem oziru oziru napraviti temeljito remeduro?

V teh dveh naštetih dejstvih vidimo dokajšen vzrok brezposelnosti v Kranju.

Čevljarstva obrt in industrija na robu propada

Gre za uničenje celega stana. — Potrebna je takojšnja odpomoč

Kam s čevljarstvom poklicem?

Kdaj si je človek pričel krojiti obutev, ne vemo. Vemo pa dobro, da naš domači čevljarstveni stan še nikdar ni bil tako omalovaževan in v takšni stiski, kot je danes, ko je vsa nekdanja lepa cvetoča čevljarstva obrt, ki je preživljala na tisoče slovenskih družin in jim prinašala blagostanje, — sedaj v popolnem razsulu in na robu propada. — Položaj je postal tako nevzdržen, da je težko najti odpomoč. Vse delo je zapadlo in predstavlja medlo senco nekdanjega življenja in gibanja, ki je utripalo v polnem energičnem ritmu in taktu od jutra do večera. Vesela pesem strojev po tovarnah in glasnih čevljarstvenih kladiv po velikih in malih delavnicah je umolknila sredi življenja, nedokončana in neizpeta. Življenje po čevljarstvenih delavnicah bo kmalu podobno začaranemu gradu v pravljici. Neka čarobna višja sila je začarala tudi čevljarstvo obrt, da se delavnice praznijo, da orodje leži in rjavi zaprašeno v kotu, da mojstri, pomočniki in vajenci zapuščajo svoj poklic ter so se raztepli po svetu kot deseti bratje za kakršnim koli zaslužkom. Tavajo in begajo zmedenemu semintje, lačni, raztrgani in boski ter prosjajo. Vrivajo se med zidarje, težake in tovarniške delavce, množijo vrste brezposelnih, prosijo za delo, zaslužek in kruh za sebe, za svoje, za svoje družine.

V starih, dobrih časih

Nekdaj je bilo drugače. Ozmimo se na preteklo dobo nazaj in pregledimo položaj do danes. Čevljarstva obrt je pomenila nekoč samostojen in trden poklic, nudeč red, čeprav skromen zaslužek, obenem pa je bil to spoštovan stan. Ne v tovarnah s stroji na električen pogon in s centralno kurjavo, marveč v skromnih, čestokrat lesenih izbicah se je odigravalo izvrševanje tega poklica. Trgovin s čevlji po manjših krajih in vaseh niso poznali, časopisje ni sipalo kričeče reklame, za gumijasto obutev še vedeli niso. Brez divje konkurence je čevljar oskrboval domačo, pa tudi sosedne vasi. Nekateri čevljarji so pa še posebno sloveli okrog. Obrt se je prenašala od očeta na sina, ostala je dedna, pri hiši, smatrala se je kot spoštovan in časten posel. — Ob zimskih večerih, ko je čevljar ob brleči leščerbi ali treskah s svojimi pomočniki zlasti pred prazniki pozno v noč vlekel dreto in prepeval, so se pri njem radi zbirali možje in fantje iz vasi in se prijateljsko menili. — Kljub skrbem in težavam je življenje teklo v miru in zadovoljstvu. Patrijarhalni način življenja se je zrcalil iz udeještvovalja prednikov današnjih čevljarjev.

Obrtni listi in šušmarstvo

To lepo mirno idilo je prekinila doba, ko so čevljarji z drugimi obrtniki vred pričeli dvigati obrtne liste in se organizirali v raznih zadrugah. S tem hipom

so prestopili ozke meje svoje vaške okolice in se pridružili večji, širši skupnosti. Sicer so bili na deželi redki obrtniki pred vojno, pred vsem do razdobja 1906—1909, ki so imeli obrtne liste, najdejo se pa tudi taki, ki ga imajo že 50 let. Zavednejši obrtniki so ustanavljali obrtne zadruge, bolniške blagajne itd. Vprašanje dosledno izvedene obveznosti obrtnih listov, začeto pred vojno, pa še danes ni rešeno. — Nasprotno je v onih časih, ko so bile odredbe manj stroge, bilo mnogo manj šušmarstva kot danes, ko imamo moderen obrtni red in ga oblasti strogo izvajajo. — To je povzročila povojna konjunktura doba, ko se čevljarstveni stan ni več smatral, kot nekoč, za spoštovan poklic, marveč je predstavljal ziato polje, kjer se je dalo hitro obogateti. Stari obrtniki so brez intervencije oblasti znali ohraniti ravnotežje v svojem stanu. Res je

pa tudi, da so danes mnogi čevljarji obrtni list radi krize vrnil, sedaj pa šušmarijo. Po vojni so mnogi mojstri radi velikega števila vajencev direktno fabricirali čevljarstveni proletarijat, ki se je seveda hitel osamosvojiti, kakor hitro je bilo to mogoče, in s tem silno pomnožil vrste samostojnih mojstrov. Ti mladi ljudje so v svoji neizkušeni jadrli le toliko časa, dokler je bil veter ugoden. (Kako naj se to zlo odpravi, glej članek „Kontingentiranje čevljarstva proizvodnje“, objavljen v Slovincu letos meseca februarja.) Priznati pa je treba tudi to, da naval v obrtno stroko še nikoli ni bil tako velik, kot po vojni. — Zamolčati se tudi ne sme, da so bile včasih cene domačih izdelkov previsoke in v nepravem razmerju z vrednostjo blaga, na želje in okuš konzumenta se je premalo gledalo. — Take napake je v bodoče treba iztebiti.

Svet v zmedi

Kam dreviš, Avstrija?

Kadar mačke ni doma... Komaj je kancler Dolfuss odpotoval v Budimpešto, da z ogrskimi magnati vred pomaga Italijanom rešiti Trst gospodarskega propada, je v Avstriji zaropotalo. Heimwehr, Dolfussov ljubljenec, ki pa mu je že zrastel čez glavo, je hotel izrabiti priliko in se polastiti vse oblasti, temu so se uprli soc. demokratje, ki ne marajo, da bi jih klerikalci reševali Hitlerjeve vsiljivosti, temu so se uprli narodni socialisti, ki bi radi čimprej izobesili Hitlerjevo vsenemško, edino odrediščno zastavo na dunajskem parlamentu, temu so se uprli komunisti in vsi nesebični prijatelji delavskega razreda, ki bi raje danes kakor jutri izobesili na stolpu rdečo, edino rešilno zastavo vseh proletarcev sovjetske Rusije in celega sveta in nastala je zmeda, kakršne nas Bog obvaruj — revolucija, najprej na Dunaju, potem pa se je kmalu razletela po vsej Avstriji! Na Dunaju so grmeli celo topovi, puške in strojnice pa skoro po vseh večjih mestih, zlasti so bili hudi boji med uporniki in vladnimi četami v Gradcu, Bruku na Muri, v Dunajskem Novem mestu in v Lincu. Bolnišnice so v teh dneh sprejele nad 10.000 ranjencev, pokopališča pa nad 5.000 mrtvih, ki so padli ne za domovino, ampak za oblast v domovini, ki pa jo je zaenkrat še obdržal kancler Dolfuss, koliko časa pa jo bo držal, je pa drugo vprašanje. Inozemstvo pa gleda in čaka: Anglija meče krivdo za vse te nemire na Italijo, Italija preži na Tirolo, Francija sumljivo gleda Italijo, Hitlerju gre pa setev v klasje.

Francija se še ni umirila

Po padcu Daladierove vlade je prišel za zrahljano krmilo francoske republike bivši predsednik republike Doumergue. Takoj prve dni je moral prestat težko preizkušnjo: splošno stavko, ki

so jo za dan 12. febr. proglasili vsi sloji francoskega naroda. Vlada je za ta dan proglasila nad Parizom obsedno stanje, pripravila se je na stavko kakor na ofenzivo: vse vojaštvo Pariza je že nekaj dni v strogi pripravljenosti in vojni opremi pričakovalo nevarne tišine, policija je bila v močnih oddelkih skrivaj porazdeljena po celem velikem mestu, gasilci so s svojimi „miroljubnimi“ sredstvi čakali, kdaj bo treba hladiti prevroč kri — ves aparat vlad je bil na nogah, da obvaruje notranji mir Francije!

Konec koncev je pa dan splošne stavke potekel skoraj popolnoma mirno; en dan po celi državi ni bilo šolskega pouka, izšel ni noben časopis (razen dnevnika „Francoska akcija“), pekarne in trgovine so bile zaprte, vsa privatna prometna sredstva so se točno ob polnoči ustavila tam, kjer jih je pač zalotila usodna ura, in prepustila potnike, da gredo peš, če hočejo kam priti — hujših nesreč pa ni bilo.

Silno veliko razumevanje za težave svoje domovine so pokazali železničarji, zlasti strojevodje. Iz solidarnosti so se tudi ti odločili za stavko, vendar — zavedajoč se odgovornosti svoje službe, samo 1 minuto in sicer ob 9 uri dopoldne, na manj važnih želez. progah pa največ 15 minut, ko je pa prišla ta ura, so pa še to opustili in državne železnice so ves dan nemoteno obratovale — zvečer pa je vlada pristala na predlog, da se bivši poslanec in minister in predsednik vlade Daladier posadi na zatožno klop.

Tako glasno pa tako dostojanstveno mirno zna govoriti samo zrel narod, ki ve, kaj mu je lastna država, in tako pokorno zna prisluškovati utripom naroda samo poštna vlada, ki ve, da ima tudi narod svoj prav.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača 50 para. Najmanjši znesek pri teh oglasih je 6 Din. — Oglas se plača pri predaji naročila. Za odgovor treba priložiti 2 Din v znakmah.

SEMENSKI KROMPIR „ONEIDA“ v velikosti kokošjega jajca župuje vsako množino Kmetijska okrajna zadruga v Kranju.

OTOMANE, DIVANE, MODROCE in vsa v stroko spadajoča dela. Vam nudi najceneje, ter se priporoča **Viktor Tonejc** tapetnik, v hiši g. F. Azmana.

ODDAM TAKOJ dve opremljeni sobi Glavni trg 118.

FOTOGRAFSKI VAJENEC se sprejme s primerno šolsko izobrazbo. Naslov v upravi.

I. LEVIČNIK

URAR
KRAJN — JESENICE

Največja zaloga ur, zlatnine, srebrnine in draguljev. Krasna izbira krstnih, birmanških in poročnih daril.

Vsa popravila, urarska in zlatarska, se izvršujejo solidno in najceneje.

Knjigarna Ilirija

Kranj
Glavni trg

priporoča nakup knjig, šolskih in pisarniških potrebščin. — Prodaja na debelo in na drobno

Vinko Oselji

pečarski mojster
Kranj, Kokriško predm. 37

Stalna zaloga in postavljanje vseh vrst peči in štedilnikov. Ploščice za oblaganje sten in tlakov ter vsa v lo stroko spadajoča dela nudi in postavlja solidno in po najnižjih cenah. Zantevajte prospekte.

Res!

najbolj plača staro zlato, cekine, krone itd. ali pa predela po naročilu **prva zlatarska delavnica** na Gorenjskem

B. Rangus, Kranj, zaloga vseh vrst ur.

Strojno ključavničarstvo in mehanična delavnica

Fr. Rozman - Kranj

Popravlja automobile, motocikle kolesa, šivalne stroje, pisalne in poljedelske stroje. Autogenično varjenje, „Delavski dom“.

Gostilna pri Matičku

vam nudi gorka in mrzla jedila ter pristna štajerska in dolenska vina

Priporoča se **Nace Kokalj**

Točna postrežba — Solidne cene

Vsakovrstne deželne pridelke

kupuje vedno po najvišjih dnevnih cenah in prodaja prvovrstno banaško moko, otrobe in druge mlevske izdelke

Franc Gorjanc

Kranj

Motorno žaganje drv

Priporoča se **JANKO PAJER** Kranj

Gostilna „Ljubelj“

nudi cenjenim turistom in potnikom vsak čas toplja in mrzla jedila kakor tudi pristna vina po najnižjih cenah.

Priporoča se **ANA ŽAGAR, gostilna, TRŽIČ** Tujske sobe Točna postrežba

Če pridete v Loko,

obiščite staroznano pekarno in prvovrstno slaščičarno

VIKTOR ŽUŽEK

Za turiste dober domači kruh. Naša specialiteta: loške preste. Velika izbira tort in drugih sladčic.

Naznanjam cenj. občinstvu, da izdelujem

najfinejše safalade, hrenovke, kranjske klobase in raznovrstne salame

Poleg tega imam na zalogi prvovrstno suho meso kakor tudi sveže meso prvovrstnih pitanih volov, telet in prašičev.

Cenjenemu občinstvu se priporoča znana tvrdka

IVAN JERŠIN
mesar in prekajevalec **KRAJN**

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem sem pričel svojo **pekovsko obrt v Tržiču na Glavnem trgu**. Postrežem Vam vsak dan s svežim kruhom, žemljami, keksi, bobi itd. Sprejemam tudi kruh v peko.

Kdor me le enkrat posesti, ostane moj stalen odjemalec. — Priporoča se

Nande Rotar, pek Tržič
Glavni trg

Kje dobiš

najceneje ter najboljšo izdelavo sportnih, smuških kakor tudi nizkih in visokih boks čevljev? Le pri **Janku Perčiču, čevljarju na Rupi 30**

Pomladne novosti

Če rabite lepih pletenin, pridite k nam.

Največjo izbiro modnih pletenin za dame, gospode in deco **lastnega izdelka** v priznani lepi izvedbi Vam nudi ugodno prva kranjska pletilnica

Ogrizek

KRAJN
Na Roženvenskem klancu

Obleke tudi po meri!

Pernuš Ivan, Kranj

Trgovina z usnjem in čevljarskimi potrebščinami. Špecialno izdelovanje gornjih delov čevljev vsakovrstnih modelov. Najnižje cene! Solidna in točna postrežba.

Naznanjam, da sem odprla **šiviljsko delavnico** izdelujem obleke po najnovejših krojih Priporoča se **MARIJA LEGAT, KRAJN** ROŽNA ULICA 88

Usnjarska in čevljarska zadruga

„Runo“

r. z. z o. z. v Tržiču

priporoča sedeče lastne in zato najcenejše izdelke:

ovčine v raznih barvah kozine za pletene sandale usnje za površnike, boks, ševro, juhtovino, galanterijsko usnje itd.

Posetite nas!

Tiskarna Tiskovnega društva v Kranju

r. z. z o. z.

Telefon štev. 73.

Izdeluje v okusni opremi: raznovrstne knjige in brošure, časopise, cenike, prospekte, jedilne listke, trgovinske in obrtniške tiskovine, diplome, etikete, osmrtnice, razglednice itd., v eno ali večbarvnem tisku.

Specijalno je urejena za izdelavo raznovrstnih letakov, reklamnih tiskovin in plakatov v večbarvnem tisku po najmodernejših načrtih.

Solidna in točna izvedba. Cene najzmernejše.

HRANILNICA in POSOJILNICA v KRAJN

(Ljudski dom) r. z. z n. z.

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. — Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom poštno hranilnice in so vlagateljem tozadevne položnice na razpolago.

Nove hranilne vloge se obrestujejo po dogovoru in se izplačujejo vsak čas brez napovedi.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodneje.